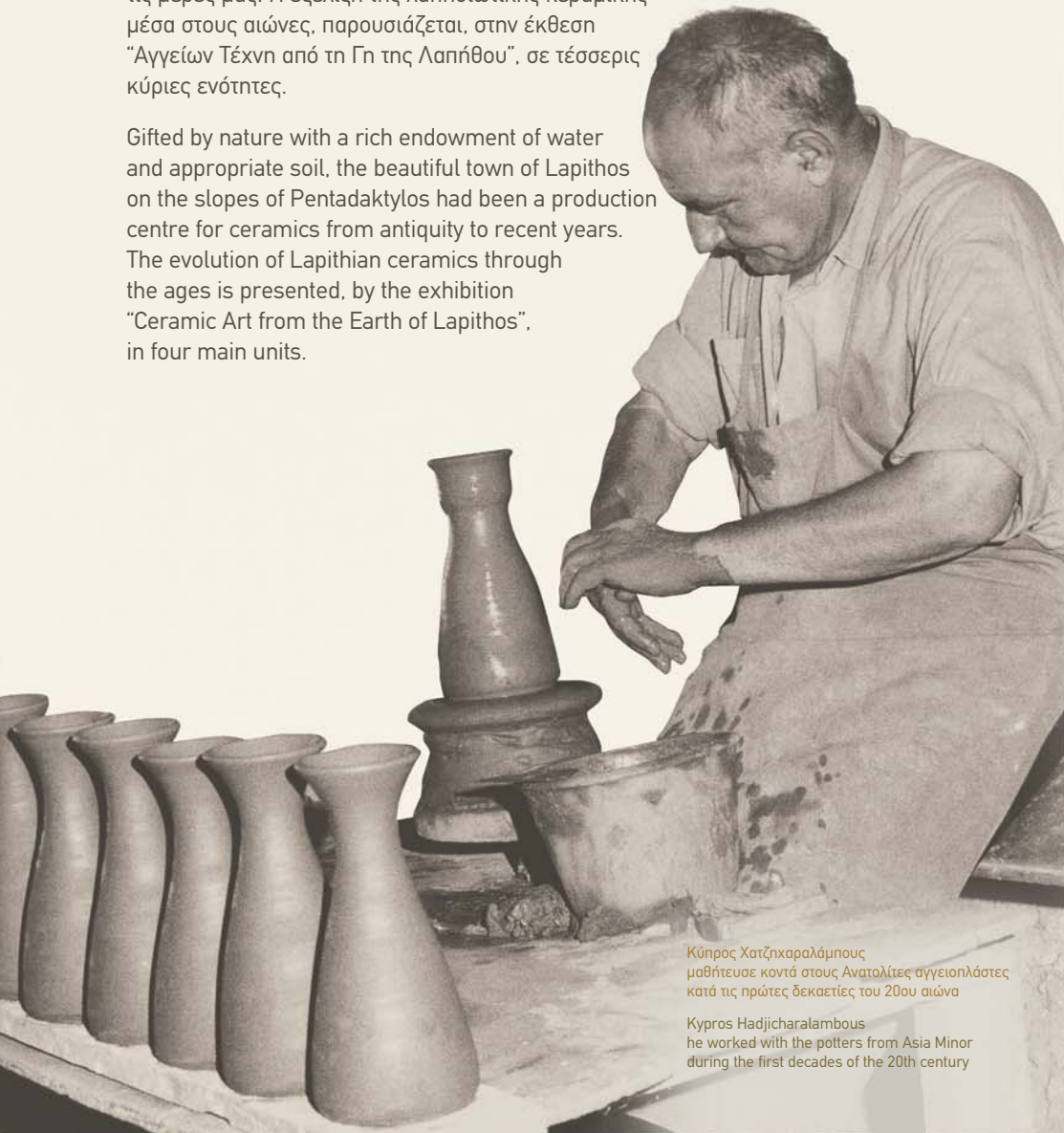

Αγγείων Τέχνη από τη Γη της Λαπήθου Ceramic Art from the Earth of Lapithos

Η όμορφη κωμόπολη της Λαπήθου στις πλαγιές του Πενταδακτύλου ευνοημένη από τη φύση, με άφθονα νερά και κατάλληλο χώμα υπήρξε κέντρο παραγωγής κεραμικής, από την αρχαιότητα έως τις μέρες μας. Η εξέλιξη της λαπηνιώτικης κεραμικής μέσα στους αιώνες, παρουσιάζεται, στην έκθεση "Αγγείων Τέχνη από τη Γη της Λαπήθου", σε τέσσερις κύριες ενότητες.

Gifted by nature with a rich endowment of water and appropriate soil, the beautiful town of Lapithos on the slopes of Pentadaktylos had been a production centre for ceramics from antiquity to recent years. The evolution of Lapithian ceramics through the ages is presented, by the exhibition "Ceramic Art from the Earth of Lapithos", in four main units.

Κύπρος Χατζηχαράλμπους
μαθήτευσε κοντά στους Ανατολίτες αγγειοπλάστες
κατά τις πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα

Kypros Hadjicharalambous
he worked with the potters from Asia Minor
during the first decades of the 20th century

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΕΚΘΕΣΗΣ

**ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΚΗ
ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ**
Δήμητρα Παπανικόλα-Μπακιρτζή
Έλενα Πογιατζή-Ρίχτερ
Μαρία Πατσάλοσαββή

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ
Ελένη Παπαδημητρίου
Άννα Γεωργιάδου

ΜΟΥΣΕΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ
Νάγια Σαββίδου

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ
Μαργαρίτα Κουνναφά

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ
Σοφία Χριστοδούλου
Έρση Χριστοδούλου

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
Δέσποινα Πυρκεττή

ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ
Σκηνοθεσία:
Πασχάλης Παπαπέτρου
Διεύθυνση Φωτογραφίας:
Νίκος Αβρααμιδής

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ
Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο:
Τζένη Λυμπεροπούλου

Υπηρεσία Κυπριακής Χειροτεχνίας:
Χαράλαμπος Χατζηχαράλμπους
Τασούλα Χρυσοστόμου
Ελένη Λιζίδου

ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ
Άντρη Αριστοτέλους
Κατερίνα Ξενοφώντος
Μαρία-Ροζάριο Φιλίππου

ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ
Κατασκευές:
Γιάννος Κυριάκου
Τεχνικές εργασίες:
Αργύρης Αργυρού
Στήριξη αντικειμένων:
Χαράλαμπος Χαράλμπους
Συλλογικές εργασίες:
Οδυσσεύς Πιερίδης Λτδ
**ΣΧΕΔΙΑΣΤΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ
ΕΚΘΕΣΗΣ**
Apprios Communications

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΠΙΝΑΚΙΔΩΝ ΕΚΘΕΣΗΣ
The Camassa Touch

ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ
Arnold's
Copy Paste
Lithofit Ltd
The Camassa Touch

ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ ΕΚΘΕΜΑΤΩΝ
Τμήμα Αρχαιοτήτων Κύπρου
Μουσείο Πιερίδη - Πολιτιστικό Ίδρυμα Τραπεζής Κύπρου
Ερευνητική Μονάδα Αρχαιολογίας Πανεπιστημίου Κύπρου
Μουσείο Κυπριακής Υπαίθρου Τμήματος Γεωργίας
Δήμος Λαπήθου
Δήμος Κερύνειας
Ανδρέας Γεωργιάδης
Μαργαρίτα Δημητρίου
Ελένη Ηλιάδη
Νεοπτόλεμος Κότσαπας
Δημήτρης Μιχαηλίδης
Μαρίνα Οικονόμου-Σταυρινίδου
Ελένη Παπαδημητρίου
Λουκάς Πολυβίου
Μαρία Φιλίππου

CONTRIBUTORS TO THE EXHIBITION

**CURATORS - MUSEOLOGICAL
STUDY AND APPLICATION**
Demetra Papanikola-Bakirtzi
Elena Poyiadji-Richter
Maria Patsalosavvi

SCIENTIFIC CONSULTANS
Eleni Papademetriou
Anna Georgiadou

MUSEOGRAPHICAL CONTRIBUTION
Nayia Savvides

PUBLIC RELATIONS
Margarita Kounnafi

SECRETARIAL SUPPORT
Sophia Christodoulou
Ersi Christodoulou

TRANSLATION TO ENGLISH
Despina Pirketti

DOCUMENTARY FILM
Direction:
Paschalis Papapetrou
Director of Photography:
Nicos Avraamides

EDUCATIONAL PROGRAMMES
The Leventis Municipal Museum:
Tzeni Lymberopoulou

Cyprus Handicraft Service:
Charalambos Hadjicharalambous
Tasoula Chrysostomou
Eleni Lizidou

VOLUNTARY CONTRIBUTION
Antri Aristotelous
Katerina Xenophontos
Maria Rosaria Philippou

TECHNICAL SUPPORT
Constructions:
Giannos Kyriakou
Technical services:
Argyris Argyrou
Stand props:
Charalambos Charalambous
Carpentry:
Odysseas Pierides Ltd

EXHIBITION BRANDING
Apprios Communications

EXHIBITION PANEL DESIGN
The Camassa Touch

PRINTING
Arnold's
Copy Paste
Lithofit Ltd
The Camassa Touch

LENDERS TO THE EXHIBITION
Cyprus Department of Antiquities
Pierides Museum - Bank of Cyprus Cultural Foundation
Archaeological Research Unit, University of Cyprus
Museum of Cypriot Countryside Department of Agricultural
Lapithos Municipality
Kyrenia Municipality
Margarita Demetriou
Andreas Georgiades
Eleni Iliades
Neoptolemos Kotsapas
Demetrios Michaelides
Marina Oikonomou-Stavriniidou
Eleni Papadimitriou
Maria Philippou
Loucas Poliviou

Ιπποκράτους 15-17, Λαϊκή Γειτονιά, Λευκωσία, Τηλ: +357 22661475
15-17 Hippocrates str., Laiki Yitonia, Nicosia, Tel: +357 22661475

leventismuseum.org.cy

ΑΝΟΙΧΤΟ: ΤΡΙΤΗ-ΚΥΡΙΑΚΗ 10:00-16:30
ΚΛΕΙΣΤΟ: ΔΕΥΤΕΡΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΑΡΓΙΕΣ
OPEN: TUESDAY-SUNDAY 10:00-16:30
CLOSED: MONDAYS AND PUBLIC HOLIDAYS

_ 10.07.2015 / _ 15.11.2015

ΑΓΓΕΙΩΝ ΤΕΧΝΗ από τη γη της Λαπήθου

**CERAMIC ART
FROM THE EARTH OF LAPITHOS**

Από την Αρχαιότητα From Antiquity

Ο μεγάλος αριθμός αγγείων που βρέθηκε στην περιοχή της Λαπήθου έδωσε τη δυνατότητα προσδιορισμού μιας ομοιογενούς κεραμικής παραγωγής με κοινά χαρακτηριστικά στο κεραμικό σώμα, στο σχήμα και στη διακόσμηση, η οποία μπορεί να χρονολογηθεί στην Κύπρο-Γεωμετρική περίοδο (11ος-8ος αι. π.Χ.) και να αποδοθεί σε τοπικά εργαστήρια.

Τα αγγεία αυτά έχουν καθαρό λεπτόκοκκο, ωχρό καστανέρυθρο κεραμικό σώμα. Είναι καμωμένα στον γρήγορο τροχό και παρουσιάζουν μεγάλη ποικιλία ως προς το σχήμα. Προορίζονταν για αποθήκευση και μεταφορά αγαθών, όπως οι αμφορείς και για επιτραπέζια χρήση: αγγεία παράθεσης τροφής και ποτού, όπως μεγάλα πινάκια και οινοχόες, καθώς επίσης και αγγεία που εξυπηρετούσαν ατομικές ανάγκες πόσης και βρώσης, όπως σκύφοι και κύπελλα. Ανάμεσα στα ευρήματα καταγράφονται ακόμα τελετουργικά αγγεία, όπως πτηνόμορφοι ή ζωόμορφοι ασκοί και ρυτά.

Κατά την Κυπρο-Γεωμετρική περίοδο η κεραμική της Λαπήθου, όπως και των άλλων κέντρων παραγωγής, έχει κύριο χαρακτηριστικό γραπτή διακόσμηση με ποικιλία γεωμετρικών συνθέσεων, οι οποίες σπάνια συνοδεύονται από εικονιστικά μοτίβα, όπως πουλιά.

2

The large number of vessels discovered across various locations in the Lapithos area, has allowed the determination of a homogenous category of ceramics featuring similarities in terms of the ceramic body, form and decoration that can be dated to the Cypro-Geometric period (11th-8th c. BC) and attributed to local production.

More specifically, they are ceramics of a clear, fine-grained, pale buff ceramic body. They are made on the fast wheel and show great diversity in terms of their forms. Some of them, i.e. amphorae, were intended for storing and transporting goods; other pots were tableware or containers of food and drinks, such as large plates, jugs, as well as vessels, such as *skyphoi*, cups and bowls made for individual eating and drinking needs. Amongst the finds are ritual vessels, for instance bird-shaped or animal-shaped *askoi* and *rhyta*.

During the Cypro-Geometric period, the ceramics of Lapithos as well as those of the other production centres are mainly distinguished by their painted decoration with a variety of geometric compositions that are infrequently accompanied by figural patterns, such as birds.

1. Πινάκιο διακοσμημένο με γεωμετρικά μοτίβα με μαύρη και κόκκινη βαφή
Κυπρο-Γεωμετρική II περίοδος, 10ος αι. π.Χ.
Λαπήθος-Προστέμενος
Συλλογή: Τμήμα Αρχαιοτήτων Κύπρου

Plate decorated with geometrical motifs with black and red paint
Cypro-Geometrical II period, 10th century B.C.
Lapithos-Prostemenos
Collection: Cyprus Department of Antiquities

Στα χρόνια του Μεσαίωνα The Medieval Period

Πληθώρα απορριμμάτων κεραμικής επεξεργασίας, όπως παραμορφωμένα, καμένα, ημιτελή και κολλημένα μεταξύ τους κεραμικά που βρέθηκαν στη συνοικία του Αγίου Λουκά αποτελούν αναμφισβήτητοι στοιχεία για το ότι η περιοχή της Λαπήθου υπήρξε κέντρο παραγωγής εφυσωμένης κεραμικής κατά τον Μεσαίωνα.

Μελέτη ευρημάτων και από άλλες θέσεις στην περιοχή της Λαπήθου έδωσαν μια λαμπρή πτυχή της μεσαιωνικής κεραμικής της Κύπρου από τον 15ο έως τις αρχές του 17ου αι.

Τα μεσαιωνικά εφυσωμένα αγγεία της Λαπήθου ήσαν στην συντριπτική τους πλειονότητα επιτραπέζια πιάτα, κούπες και ποτήρια. Είχαν μεγάλη διάδοση και κατέκλυσαν, όπως αποδεικνύεται, τη κυπριακή αγορά κατά τον 15ο και 16ο αι. εξυπηρετώντας τις ανάγκες τόσο των νοικοκυριών στις πόλεις, όσο και αυτών στην ύπαιθρο. Ανευρίσκονται επίσης σε αξιοπρόσεκτους αριθμούς εκτός Κύπρου, στη Ρόδο και στη νότια Μικρά Ασία.

Τα μεσαιωνικά εφυσωμένα κεραμικά της Λαπήθου εξακολουθούν να κινούνται μέσα στην παράδοση της βυζαντινής εφυσωμένης κεραμικής, είναι δηλ. πορώδη κεραμικά με εφυσωση μολύβδου και κυρίαρχη την εγχάρακτη διακόσμηση χωρίς να λείπουν ωστόσο και τα γραπτά.

2. Κούπα με ψηλό πόδι εγχάρακτη απεικόνιση πουλιού εμπλουτισμένη με καφεκίτρινο και πράσινο χρώμα, 15ος αιώνας
Συλλογή: Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο Λευκωσίας

Bowl with a high foot sgraffito depiction of bird enhanced with brown and green colour, 15th century
Collection: The Leventis Municipal Museum of Nicosia

3. «Πότης» και πιάτα με πράσινη «αντινακτική» και «τζιυλιτή» διακόσμηση
Μέσα 20ου αιώνα
Συλλογή: Δ. Μιχαηλίδη, Ν. Κότσαπας
Jug and plates decorated with green splashes
Mid 20th century
Collection: D. Michaelides, N. Kotsapas

3

A wealth of finds, including refuse from the pottery making process, such as deformed-burnt, half-finished ceramics, and even vessels which became stuck together during firing were found in the quarter of Ayios Loukas. These finds provide indisputable evidence of the fact that, during the Middle Ages, the area of Lapithos had been a production centre for glazed pottery.

Moreover, the survey of finds from other locations within the area of Lapithos revealed a brilliant aspect of the Medieval ceramics of Cyprus, from the 15th to the early 17th c.

In their overwhelming majority, the Medieval glazed vessels of Lapithos were serving dishes, bowls and cups. Widely distributed, they had obviously predominated in the Cypriot market during the 15th and 16th c., meeting the needs of households in the city and the countryside. They have also been unearthed in significant numbers outside Cyprus, i.e. the island of Rhodes and Southern Anatolia.

The Medieval glazed ceramics of Lapithos remain within the tradition of Byzantine glazed pottery in that they are lead glazed earthenware, mainly of sgraffito decoration which, however, does not exclude painted examples.

4. Κούπα με λεπτοφυή φυτικά μοτίβα καμωμένο από τον «τελευταίο από τους Ανατολίτες» Κώστα Ηλιάδη
Τέλη 20ου αιώνα
Dish with delicate floral motifs made by the "Last of the Anatolians" Costas Eliades
Late 20th century

Στα νεότερα χρόνια Modern years

Αγγεία της Λαπήθου που χρονολογικά μπορούν να τοποθετηθούν στα τέλη του 19ου αι. βρίσκονται πολύ κοντά στα Γραπτά με πράσινο χρώμα του Ύστερου Μεσαίωνα και συγκεκριμένα του β' μισού του 16ου και των αρχών του 17ου αι. Οι ομοιότητες που παρουσιάζουν ως προς τα απλοποιημένα σχήματα, την γραμμική πράσινη γραπτή διακόσμηση και τη λεπτόρρευστη εφυσωση, υποστηρίζουν σοβαρά τη διαχρονική συνέχεια της Λαπήθου ως κέντρο παραγωγής εφυσωμένης κεραμικής με επιβίωση της πρακτικής της επί-υάλωσης έστω και σε παρακμή.

Η διακόσμηση στα νεότερα εφυσωμένα λαπηθιώτικα κεραμικά γνωστά ως «αλειφτά της Λαπήθου» εμφανίζεται με τη μορφή πράσινων «σταλαγματιών», καμωμένη με βουτηγμένα σε πράσινο χρώμα δάκτυλα, είτε με τίναγμα, οπότε λέγεται «αντινακτική» είτε με «χαϊδεμα» –άγγιγμα στο αγγείο, οπότε λέγεται «τζιυλιτή». Υπάρχουν ωστόσο αγγεία όπου υποπευόμαστε τη χρήση πινέλου. Στα νεότερα χρόνια η Λαπήθος ήταν το μοναδικό κέντρο παραγωγής εφυσωμένης κεραμικής.

Lapithos glazed ceramics dated to the late 19th c. are very similar to the Green-painted Wares of the Late Middle Ages, particularly of the second half of the 16th and early 17th c. The close similarities they present in terms of the simplified shapes, decoration with simple green brushstrokes and thin glazing, are largely suggestive of Lapithos' continuity through the years as a production centre for ceramics, in particular glazed ceramics, carrying on the practice of glazing at Lapithos workshops, albeit a practice in decline by then.

The decoration on the more recent glazed wares of Lapithos, known as *aleifta*, which signifies "coated with glaze" – appears in the form of green "drops", achieved by dipping the fingertips into green pigment; or by splashing paint onto the surface of the pot, in which case it is called *antinakti*; or by "caressing", touching the pot with the thumb in the case of the *tzyliti* or sliding decoration. There are, however, cases suggesting the use of a brush. In more recent years, Lapithos was the only production centre for glazed ware.

Οι Ανατολίτες The Anatolians

Στις δύσκολες δεκαετίες του 1910 -1920, Ανατολίτες μαστόροι, αγγειοπλάστες από τη Μικρά Ασία εγκαταστάθηκαν και δούλεψαν στη Λαπήθο, φέρνοντας μαζί τους την πατροπαράδοτη γνώση της τέχνης, των φημισμένων κεραμικών εργαστηρίων της πατρίδας τους. Κοντά στους Ανατολίτες μαστόρους δούλεψαν και μαθήτευσαν ντόπιοι τεχνίτες οι οποίοι συνέχισαν την τέχνη της κεραμικής έχοντας ανεξίτηλα επηρεαστεί από τους μικρασιάτες δασκάλους τους.

During the harsh decades of 1910 and 1920 Anatolian artisans, potters, from Asia Minor took residence in Lapithos in search of work. With them they brought traditional knowledge of their craft from their homeland's famous ceramic workshops. Local potters had worked as apprentices to the *Anatolians* and carried on the craft of pottery, bearing the indelible mark and influence of their teachers.

4